

УДК 330.322:338.436(477):338.246.8

РОЛЬ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

А. Ліщинський, аспірант

ORCID ID: 0009-0006-1950-9968

Приватний вищий навчальний заклад «Європейський університет»

М. Вихлюк, к. е. н., доцент

ORCID ID: 0000-0002-6039-2515

Львівський національний університет імені Івана Франка

© А. Ліщинський, М. Вихлюк, 2024

<https://10.31734/agrarecon2024.03-04.031>

Ліщинський А., Вихлюк М. Роль державної підтримки в забезпеченні інвестиційної привабливості аграрних підприємств в умовах воєнного стану

Досліджено роль державної підтримки в забезпеченні інвестиційної привабливості аграрних підприємств України в умовах воєнного стану. Визначено, що аграрний сектор, який успішно виконує критичну роль у забезпеченні продовольчої безпеки, піддається значному впливу сучасних викликів, таких як руйнування інфраструктури, фінансова нестабільність і високі ризики. Обґрунтовано теоретичні підходи до формування інвестиційної привабливості, зокрема критерії її оцінки, що охоплюють фінансово-економічні, інноваційно-технологічні та організаційно-управлінські аспекти.

Особливу увагу приділено аналізу стану державної підтримки, її механізмів та ефективності в контексті стимулювання інвестиційної активності. Представлено багаторівневу модель підтримки, яка охоплює фінансові, нормативно-правові, інфраструктурні та інформаційні інструменти. Проаналізовано програму пільгового кредитування, яка, незважаючи на позитивний вплив на економічну стійкість підприємств, демонструє регіональну нерівномірність у реалізації. Наведено результати дослідження грантової підтримки розвитку садівництва та тепличного господарства, що сприяє модернізації виробництва та створенню продукції з високою доданою вартістю.

Розглянуто міжнародний досвід державної підтримки аграрного сектору, зокрема практики Європейського Союзу, що показує важливість інтеграції інноваційних рішень у державну політику. Висвітлено ключові виклики та запропоновано рекомендації щодо адаптації механізмів підтримки до умов воєнного часу.

Наголошено на необхідності комплексного підходу підвищення інвестиційної привабливості, що передбачає фінансові стимули, модернізацію інфраструктури, удосконалення законодавчої бази та створення прозорого інвестиційного середовища. Впровадження системних заходів державної підтримки сприятиме сталому розвитку аграрного сектору України, зміцненню конкурентоспроможності та забезпеченню економічної стабільності в умовах кризи й післявоєнного відновлення.

Ключові слова: аграрні підприємства, інвестиційна привабливість, аграрний сектор, воєнний стан, державна підтримка, пільгове кредитування, сталий розвиток.

Lishchynskiy A., Vykliuk M. The role of state support in ensuring the investment attractiveness of agricultural enterprises under martial law

The article examines the role of state support in ensuring the investment attractiveness of Ukrainian agricultural enterprises under martial law. The agricultural sector, which successfully plays a critical role in ensuring food security, is significantly affected by modern challenges, such as infrastructure destruction, financial instability and high risks. Theoretical approaches to the formation of investment attractiveness are substantiated, in particular the criteria for its assessment, which cover financial and economic, innovation and technological and organizational and managerial aspects. Particular attention is paid to the analysis of the current status of state support, its mechanisms and effectiveness in the context of stimulating investment activity. A multi-level model of support is presented, which includes financial, regulatory, infrastructure and information instruments. The preferential lending program is analyzed, which, despite the positive impact on the economic sustainability of enterprises, demonstrates regional unevenness in implementation. The results of the study of

grant support for the development of horticulture and greenhouse farming are presented, which contributes to the modernization of production and the creation of products with high added value.

The work also presents international experience of state support for the agricultural sector, in particular the practices of the European Union, which emphasize the importance of integrating innovative solutions into state policy. Key challenges are highlighted and recommendations are offered for adapting support mechanisms to wartime conditions.

The conclusions of the study emphasize the need for a comprehensive approach to increasing investment attractiveness, which includes financial incentives, modernization of infrastructure, improvement of the legislative framework and creation of a transparent investment environment. The implementation of systemic state support measures will contribute to the sustainable development of the agricultural sector of Ukraine, strengthening competitiveness and ensuring economic stability in the conditions of crisis and post-war recovery.

Keywords: *agricultural enterprises, investment attractiveness, agricultural sector, martial law, state support, preferential lending, sustainable development.*

Постановка проблеми. В умовах воєнного стану аграрний сектор економіки України посилює свою роль у забезпеченні продовольчої безпеки як на національному, так і на глобальному рівнях. Однак сучасні виклики, спричинені руйнуванням виробничої інфраструктури, зниженням платоспроможного попиту, дефіцитом фінансових ресурсів та зростанням ризиків, суттєво ускладнюють діяльність аграрних підприємств. Тому залучення інвестиційних ресурсів у цей сектор стає критично важливим для відновлення його функціонування, модернізації виробничих потужностей та забезпечення сталого розвитку. Однак у сучасних умовах інвестиційна привабливість аграрних підприємств значно погіршується через високий рівень невизначеності, що підкреслює важливість ролі держави у формуванні сприятливого інвестиційного середовища. Сьогодні є потреба в розробці та реалізації ефективних інструментів державного впливу, які здатні мінімізувати ризики інвесторів, створити умови для зростання обсягу капіталовкладень в аграрному секторі, а також забезпечити підтримку підприємств, які постраждали від воєнних дій. Особливого значення набувають питання підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств за рахунок фінансової, організаційної та технічної допомоги.

Водночас серед науковців та практиків триває дискусія щодо ефективності наявних механізмів державної підтримки, їхнього впливу на інвестиційну привабливість підприємств та підтримання довіри від іноземних та національних інвесторів. Постає потреба в детальнішому дослідженні шляхів оптимізації державної підтримки та адаптації її механізмів до умов воєнного часу, враховую-

чи економічні, соціальні та політичні фактори.

Отже, актуальність дослідження ролі державної підтримки у забезпеченні інвестиційної привабливості аграрних підприємств зумовлена потребою розробки дієвих інструментів для подолання викликів, з якими стикається аграрний сектор економіки в умовах воєнного стану, що обґрунтовує можливість для формування нових підходів до державного регулювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема забезпечення інвестиційної привабливості аграрних підприємств України в умовах кризових явищ і трансформацій економіки – об'єкт наукового дослідження протягом тривалого часу. Останніми роками значна увага науковців була спрямована на вивчення впливу макроекономічних змін, регуляторної політики та глобальних економічних викликів на розвиток агропромислового сектору. Так, В. Негода розглядає розвиток інвестиційної діяльності як головний чинник підвищення ефективності аграрного виробництва та конкурентоспроможності продукції, акцентуючи на організаційно-економічному механізмі підвищення інвестиційної привабливості аграрного сектору (Негода, 2019).

Вплив воєнного стану на аграрний сектор України висвітлено в дослідженні Оберемок В. О. і Лівінського А. І., які стверджують, що «воєнний конфлікт створює серйозні виклики для сільського господарства та агропромислового сектору в цілому, але при цьому він також відкриває можливості для впровадження нових стратегій та управлінських рішень, спрямованих на забезпечення сталого розвитку та продовольчої безпеки країни» (2024, с. 106). Інші ж

автори обґрунтовують вплив війни на транспортну і логістичну галузі, як на внутрішньому, так і на міжнародному рівнях, що негативно позначилось на аграрному секторі економіки (Мазур, Янчук та Галета, 2023).

Суттєвий внесок у розробку теоретичних основ інвестиційної привабливості зробили дослідження міжнародних експертів, викладені у звітах Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (FAO), у яких акцентовано на необхідності адаптації аграрного сектору до кризових умов через інноваційні підходи до управління, залучення грантових програм і підтримки малого та середнього бізнесу. Також у звітах FAO детально проаналізовано вплив воєнних дій на стабільність сільськогосподарських систем і запропоновано шляхи їхнього відновлення.

Качула С. В. та Моголівець Є. П. у своїй праці розглядають напрями підвищення інвестиційної привабливості аграрного сектору економіки України в умовах воєнного стану з метою залучення нових інвестицій та подальшого повоєнного відновлення АПК України (Качула та Моголівець, 2023). Вони також вказують на важливість зменшення адміністративних бар'єрів і забезпечення прозорості регуляторної політики.

Отже, незважаючи на наявність значної кількості наукових публікацій, аналіз ролі держави у забезпеченні інвестиційної привабливості аграрних підприємств в умовах війни залишається недостатньо дослідженим. Тому варто визначити ключові фактори, що обумовлюють інвестиційну активність, а також розробити прогностичні моделі для формування ефективних управлінських рішень, що забезпечать стабільний розвиток аграрного сектору економіки за умов війни чи повоєнного відновлення.

Постановка завдання. Наше завдання – обґрунтування ролі державної підтримки у підвищенні інвестиційної привабливості аграрних підприємств в умовах воєнного стану та визначення ефективних механізмів регулювання щодо залучення інвестицій і мінімізації ризиків.

Методика дослідження та матеріали. Методичною основою дослідження є системний підхід, який дозволяє комплексно оцінити інвестиційну привабливість аграрних підприємств України в умовах воєнного ста-

ну, вибір ключових факторів впливу, ризику та перспективи. Для досягнення поставлених цілей використано поєднання різних методів аналізу. Проаналізовано літературу та нормативно-правову базу, що регулює інвестиційну діяльність в агропромисловому секторі України, зокрема зміни законодавства в умовах воєнного стану. Емпіричне дослідження передбачало опитування представників аграрного бізнесу, експертів у галузі економіки та інвестицій. У дослідженні застосовували системний аналіз для визначення основних детермінант інвестиційного клімату в агропромисловому секторі, економіко-статистичні методи для опрацювання інформації. Використано офіційні дані Державної служби статистики України, Міністерства аграрної політики та продовольства України, Національного банку України, а також дані міжнародних організацій, таких як FAO та Світовий банк.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні аграрні підприємства функціонують в умовах високого рівня ризиків, які зумовлені політичною нестабільністю, обмеженістю фінансових ресурсів, зростаючою конкуренцією на міжнародних ринках та глобальними змінами клімату. У таких умовах інвестори часто вагаються щодо вкладення коштів у довгострокові проекти, що формує потребу в залученні державних інституцій як гарантію стабільності та надійності інвестиційного середовища. Державна підтримка не тільки мінімізує ризики, а й стимулює розвиток пріоритетних напрямів, таких як інноваційні технології, екологічно чисте виробництво, диверсифікація виробничих процесів та підвищення конкурентоспроможності агропромислових підприємств.

Наукові дослідження підтверджують, що країни з високим рівнем державної підтримки аграрної галузі демонструють більшу стійкість до зовнішніх викликів та значний інвестиційний приріст у галузі. Позитивним прикладом є досвід Європейського Союзу із запровадженням спільної аграрної політики, згідно з якою «бюджет нової САП ЄС спрямований на сприяння забезпечення зайнятості в сільському господарстві й стабільного майбутнього європейських фермерів, гарантування цілеспрямованої підтримки невеликих за розмірами ферм» (Зінчук, Т. та Куц-

мус, Н., 2024). Зазначимо, що урядова інвестиційна політика, яка була спрямована на розвиток ключових галузей, просування експорту та залучення іноземних інвестицій, була вирішальним фактором економічного зростання та відновлення Південної Кореї (Ковбатюк, 2023, с. 92). Досвід післявоєнної Японії також дає цінні знання щодо успішних прикладів залучення інвестицій для активізації та відновлення економіки. Зокрема «зосередженість країни на технологічному прогресі та промислового розвитку, підтримана американською допомогою, відіграла вирішальну роль у її економічному відновленні» (Ліщинський, 2024, с. 771). У контексті України успішна реалізація подібних та інших підходів може суттєво підвищити інвестиційну привабливість аграрних підприємств. Проте ця діяльність має бути системною й фаховою, на основі науково-обґрунтованого механізму. Саме тому, враховуючи вітчизняний досвід, пропонується сукупність різних інструментів та підходів забезпечення інвестиційної привабливості аграрних підприємств як єдиний механізм державної підтримки із багаторівневою системою (рис. 1).

В основі сформованого механізму – інтеграція фінансових, інфраструктурних, нормативно-правових та інформаційних інструментів, що дозволяє створити стабільне середовище для інвестування в умовах невизначеності та кризових явищ, зокрема і в умовах російсько-української війни, яка сьогодні істотно впливає на всі економічні процеси України. Критерії інвестиційної привабливості, відображені на рис. 1, демонструють багатовимірний підхід до оцінки ефективності підприємств. Так, фінансово-економічні показники, такі як рентабельність, фінансова стійкість і диверсифікація доходів, дозволяють оцінити здатність аграрних підприємств діяти у складних умовах. Інноваційно-технологічні критерії, зокрема цифровізація, енергозбереження та екологічність, акцентують на ролі інновацій у забезпеченні сталого розвитку, тоді як організаційно-управлінські критерії, такі як корпоративне управління, система мотивації та соціальна відповідальність, сприяють зростанню інтересу з боку інвесторів і зміцненню взаємодії між бізнесом, державою та суспільством.

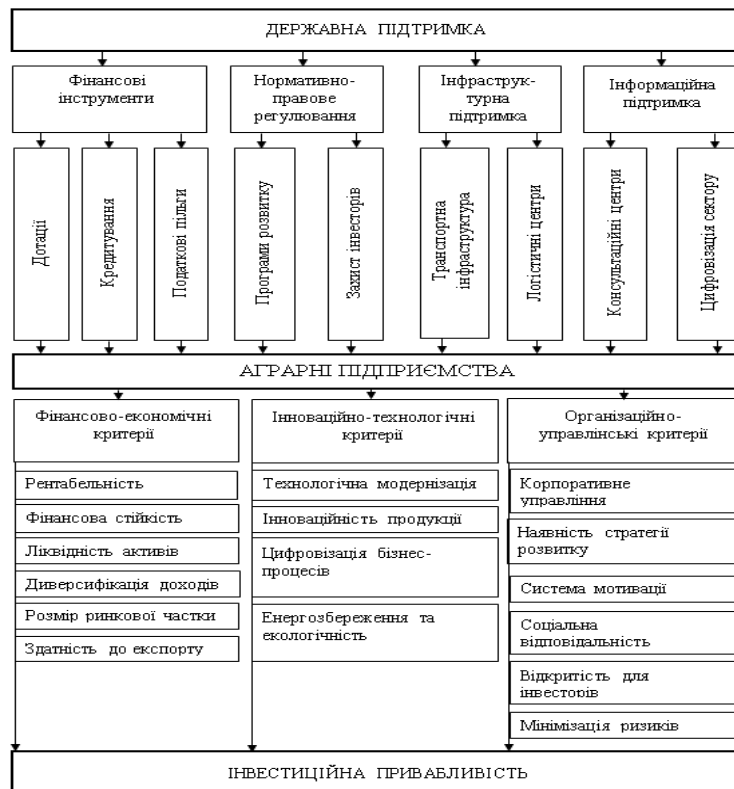

Рис. 1. Механізм державної підтримки забезпечення інвестиційної привабливості агропромислових підприємств

Джерело: власна розробка авторів

Для з'ясування важливості напрямів підтримки інвестиційної діяльності у середовищі вітчизняного аграрного бізнесу ми провели онлайн опитування підприємців згідно зі сформованою методикою, результати якого показано на рис. 2.

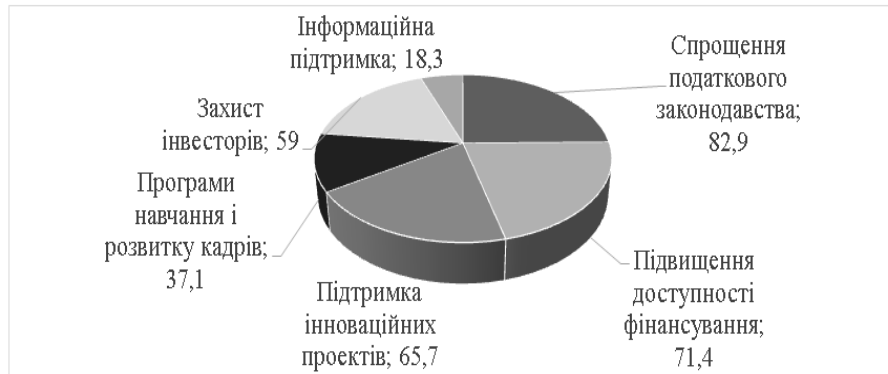

Рис. 2. Оцінка важливості заходів державної підтримки та активізації інвестиційної діяльності, %

Дослідження показує, що, на думку представників аграрного бізнесу, найважливішими в сучасних умовах є фінансові та нормативно-правові інструменти. Зокрема майже 83 % респондентів вважають спрощення системи податкового законодавства дуже важливим для активізації інвестиційної діяльності. На другому місці за важливістю – підвищення доступності фінансування (71,4 %). Ці заходи спрямовані на зменшення фінансового навантаження та створення умов для доступу до інвестиційного капіталу. Значний інтерес серед аграрних підприємців мають також програми підтримки інноваційних проектів, які є інструментом підтримки стійкості підприємств в умовах високих економічних ризиків. Загалом підприємці наголошують на важливості розвитку інфраструктури, який передбачає покращання логістичних маршрутів і транспортних зв'язків, що напряду впливає на ефективність їхньої діяльності.

У цьому контексті потрібно не лише ідентифікувати та визначити важливість для аграрних підприємств різних інструментів державної підтримки, а й проаналізувати обсяги їхнього фінансування, уточнити способи використання, а також визначити результати. Саме тому оцінимо реальні кейси державної фінансової підтримки, застосовувані в сучасних умовах для господарських структур, задіяних у виробництві агропромислової продукції в Україні.

Враховуючи, що одним із найдієвіших інструментів державної підтримки та активізації інвестиційної діяльності є пільгове кредитування, детально проаналізуємо, як цей

інструмент використовували у вітчизняній практиці, протягом останніх трьох років. Так, згідно з даними Міністерства аграрної політики та продовольства України, 2022 року суттєво зросла фінансова допомога за рахунок пільгових кредитів, що стало реакцією на виклики, спричинені війною, але вже 2023 року спостерігали зниження як обсягів кредитування, так і кількості суб'єктів, які користувалися пільговими кредитами. Аналіз регіонального розподілу показує значну варіативність у динаміці підтримки. Наприклад, Вінницька область за період з 2021 до 2023 років демонструє збільшення кількості підприємств, які залучили кредити у 3,9 разів, а сума кредитів зросла на 137,9 %. Водночас у регіонах, близьких до зони бойових дій, таких як Донецька, Луганська та Херсонська області, скорочувалась як кількість підприємств, так і обсягів фінансування. Крім того, у Луганській області кількість профінансованих підприємств 2023 року скоротилася до одного, а обсяг кредитування впав майже до нуля. Такі показники свідчать про глибоку економічну кризу в регіонах, що суттєво постраждали від бойових дій.

У регіонах, які раніше були агропромисловими лідерами, зокрема Полтавській, Харківській та Херсонській областях, зменшилася сума наданої підтримки у формі пільгових кредитів. У Полтавській області сума цих кредитів скоротилася на 23,1 % порівняно з 2021 роком, а в Харківській – на 36 %. Це вказує на те, що агропромисловий комплекс цих регіонів потребує додаткової уваги з боку держави, зокрема через механі-

зми стабілізації та відновлення в період воєнного стану та в повоєнний час. Державна підтримка в умовах війни стала важливим інструментом стабілізації та стимулювання аграрного сектору, проте зниження обсягів кредитування у 2023 році може мати негативні наслідки в майбутньому.

Наявні аналітичні матеріали свідчать про нерівномірність доступу до ресурсів між регіонами. Зокрема Київська область показує найвищі показники середнього залучення пільгових кредитів на одне підприємство. Стабільні темпи залучення фінансування демонструють також західні області, зокрема Львівська та Тернопільська, що можна пояснити більшою безпекою та переорієнтацією бізнесу в ці регіони. Водночас в областях поблизу зони бойових дій (Харківська, Донецька, Луганська) аграрний бізнес значно менше скористався можливостями кредитного інструменту підтримки.

Середній показник залучення кредитів на одне підприємство у 2023 році був значно нижчим у всіх областях України відносно

2021 року, що підтверджує, з одного боку, більшу доступність програми фінансової підтримки аграрних підприємств, а з іншого – значно більшу потребу у фінансових ресурсах у період повоєнного стану.

Загалом аналіз показує, що програма «Доступні кредити 5–7–9 %» стала вагомим інструментом підтримки аграрних підприємств у складних умовах воєнного стану. Однак для зростання загальної ефективності необхідна подальша адаптація механізмів розподілу фінансування, орієнтована на зниження регіональної нерівності та зростання продуктивності, що сприятиме не лише стабільності, а й довгостроковій інвестиційній привабливості аграрного сектору України.

У період після 2022 року в Україні запроваджено ще один важливий інструмент активізації аграрного виробництва через залучення інвестицій за рахунок грантової підтримки садівництва та тепличного господарства.

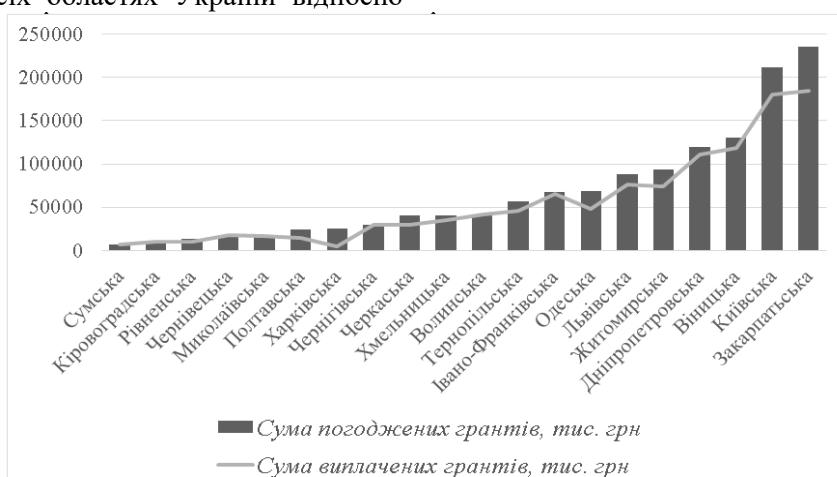

Рис. 3. Розподіл грантів на розвиток садівництва та тепличного господарства між суб'єктами господарювання областей України на 2024 рік

Джерело: розраховано і побудовано згідно з даними Міністерства аграрної політики і продовольства України

Отже, рис. 3 демонструє помітну нерівномірність розподілу грантів між областями, що спричинено специфікою регіонального сільськогосподарського потенціалу, а також ступенем впливу війни на окремі території. Наприклад, більші обсяги грантової допомоги спрямовані на стабільні області західної та центральної України, що пов'язано з наявністю необхідної для розвитку інфраструктури садівництва та тепличного господарства, а також із меншим рів-

нем ризиків для інвестицій у цих регіонах. Водночас південно-східні області, які суттєво постраждали від бойових дій, демонструють значно нижчий рівень залучення грантів, що обґрунтовує потребу в додаткових механізмах фінансової підтримки для подолання наслідків війни у них.

Суттєвий акцент на розвитку тепличного господарства обумовлений його потенціалом для забезпечення продовольчої безпеки та зниження негативних впливів від

сезонних факторів.

Умови воєнного стану зумовлюють необхідність диверсифікації сільськогосподарського виробництва, і гранти, спрямовані на підтримку тепличного виробництва, відіграють тут ключову роль. Садівництво та тепличне господарство, зі свого боку, сприяють зростанню конкурентоспроможності аграрних підприємств через вихід на ринки з продукцією, яка має високу додану вартість. Збільшення грантової підтримки в ці галузі створює можливості для модернізації виробництва та запровадження інноваційних технологій.

Одним із основних напрямків державної підтримки є створення сприятливого нормативно-правового середовища, яке забезпечує прозорі та стабільні умови для ведення бізнесу. Це формування податкових пільг, субсидій, компенсації кредитних ставок, сприяння розвитку страхових механізмів у сільському господарстві та підтримка інноваційних проектів. Особливо важлива роль держави у стимулюванні інвестицій у розвиток інфраструктури, зокрема логістичних систем, іригаційних мереж, енергетичних ресурсів, що є ключовими для функціонування аграрних підприємств.

Актуальним в умовах воєнного стану є збереження інвестицій. Саме тому, відповідно до Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про фінансові механізми стимулювання експортної діяльності» щодо страхування інвестицій в Україні від воєнних ризиків», який набув чинності 1.01.2024 року, Експортно-кредитне агентство України було уповноваженим приймати заявки щодо страхування інвестицій від воєнних та політичних ризиків.

Державна підтримка також має важливе значення для подолання регіональної диспропорції в розвитку сектору, який продукує сільськогосподарську продукцію. Регіони з низькою інвестиційною активністю, як правило, потребують цільової допомоги у вигляді дотацій, кредитів та навчання кадрів. Це сприяє вирівнюванню соціально-економічних умов у країні та підвищенню загальної

ної ефективності функціонування аграрного сектору національної економіки.

Висновки. Забезпечення інвестиційної привабливості аграрних підприємств потребує системного і багатофакторного підходу, спрямованого на посилення їхніх економічної стійкості, інноваційної спрямованості та організаційної ефективності. Впровадження комплексної державної підтримки забезпечує умови для сталого розвитку, залучення довгострокових інвестицій та зміцнення конкурентних позицій аграрного сектору як на національному, так і на міжнародному рівнях. Цей механізм передбачає фінансові, нормативно-правові, інфраструктурні та інформаційні інструменти. Роль державної підтримки особливо важлива в умовах економічної нестабільності, зокрема спричиненої війною, яка суттєво вплинула на функціонування агропромислового комплексу України. Фінансові механізми, такі як пільгове кредитування («Доступні кредити 5–7–9%»), дотації та гранти, позитивно впливають на економічну ефективність підприємств, проте їхній розподіл нерівномірний, особливо в регіональному контексті. Спостерігається зростання обсягів фінансування у відносно стабільних областях. Розвиток грантових програм у сфері тепличного господарства та садівництва сприяє стимулюванню виробництва продукції з високою доданою вартістю, що забезпечує конкурентоспроможність агропромислових підприємств.

Для зменшення регіональної нерівності та забезпечення сталого розвитку аграрного сектору необхідно адаптувати механізми розподілу фінансової підтримки, враховуючи специфіку регіонів. Упровадження довгострокових стратегій, спрямованих на модернізацію інфраструктури, підтримку інновацій та розвиток експортного потенціалу, може суттєво зміцнити інвестиційну привабливість сектору. Державна підтримка залишається ключовим чинником стабілізації, відновлення та розвитку агропромислового комплексу України, закладаючи фундамент для післявоєнного економічного зростання.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

Зінчук, Т. та Куцмус, Н., 2024. Спільна аграрна політика ЄС на 2023–2027 рр.: Амбіції і релевантність цілям сталого розвитку. *Економіка України*, 66 (11 (744)), с. 76–96. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2023.11.076>.

Качула, С. В. та Моголівець, Є. П., 2023. Напрями підвищення інвестиційної привабливості аграрного сектору економіки України в умовах воєнного стану. *Ефективна економіка*, 11 [online] Доступно: <https://dspace.dsau.dp.ua/handle/123456789/9279>. [Дата звернення 12.11.2024].

Ковбатиюк, Г. О., 2023. Республіка Корея: особливості розвитку та досвід для України. *Economic Synergy*, 3, с. 85–97. DOI: <https://doi.org/10.53920/ES-2023-3-6>.

Ліщинський, А. М., 2024. Іноземний досвід інвестиційних процесів у підприємствах післявоєнного періоду. *Успіхи і досягнення у науці*, 8 (8), с. 765–776. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-8\(8\)-765-776](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-8(8)-765-776).

Мазур, К., Янчук, Д. та Галета, Д., 2023. Особливості організації агроекспорту з України в умовах військового стану. *Економіка та суспільство*, 51. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-51-12>.

Міністерство аграрної політики та продовольства України. *Офіційний сайт* [online] Доступно: <https://minagro.gov.ua>. [Дата звернення 12.11.2024].

Негода, Ю. В., 2019. Оцінка та підвищення інвестиційної привабливості аграрного сектору економіки країни. *Агросвіт*, 15, с. 14–19. DOI: 10.32702/2306-6792.2019.15.14.

Оберемок, В. О. та Лівінський, А. І. 2024. Сталий розвиток агропромислового комплексу та продовольча безпека під час війни. *Розвиток агропромислового комплексу та сільських територій під час війни: збірник матеріалів Науково-практичного форуму, 29 травня 2024 року*. Одеса, ОДАУ. 157 с.

Про внесення змін до Закону України «Про фінансові механізми стимулювання експортної діяльності» щодо страхування інвестицій в Україні від воєнних ризиків: Закон України 3497-IX від 22.11.2023 [online] Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3497-IX#Text>. [Дата звернення 12.11.2024].

Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (FAO). [online] Доступно: <https://www.fao.org/home/search/en/?q=Investment+attractiveness>. [Дата звернення 12.11.2024].

Стаття надійшла 18.11.2024

